

Fastighetsförsäkring

Innehållsförteckning

EGENDOMSFÖRSÄKRING

1. Vem försäkringen gäller för
2. När försäkringen gäller
3. Var försäkringen gäller
 - 3.1 På försäkringsställe
 - 3.2 På annan plats
 - 3.3 Under transport
4. Vad som är försäkrat
 - 4.1 Byggnad
 - 4.2 Fribelopp vid försäkring av byggnad
 - 4.2.1 Byggnad om högst 30 m²
 - 4.2.2 Till byggnad hörande anläggningar och system – utanför byggnad och inom fastigheten – för:
 - 4.2.3 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag
 - 4.2.4 Fastighetsinventarier
 - 4.2.5 Glas och Skylt
 - 4.2.6 Arbetstagares egendom
 - 4.2.7 Lagrad information och licenser
 - 4.2.8 Pengar och värdehandlingar
5. Vad som inte är försäkrat
6. Vad försäkringen gäller för och inte gäller för
 - 6.1 Brand och naturskador
 - 6.1.1 Brand
 - 6.1.2 Naturskador och dammgenombrott
 - 6.1.3 Undantag
 - 6.1.4 Högsta ersättning
 - 6.2 Inbrott, stöld och skadegörelse samt rån och överfall
 - 6.2.1 Inbrott, stöld och skadegörelse i försäkringslokal
 - 6.2.2 Inbrott i godkänd inbrottskyddad förvaringsenhet
 - 6.2.3 Skadegörelse och stöld på försäkringsställe, utan samband med inbrott
 - 6.2.4 Rån och överfall
 - 6.2.5 Låsändringar
 - 6.2.6 Undantag
 - 6.2.7 Högsta ersättning
 - 6.3 Vatten
 - 6.3.1 Oförutsedd utströmning
 - 6.3.2 Åtkomst- och återställandekostnad
 - 6.3.3 Undantag
 - 6.4 Allrisk
 - 6.4.1 Omfattning
 - 6.4.2 Undantag
 - 6.4.3 Egendom som inte omfattas
7. Försäkringsbelopp
 - 7.1 Fullvärdesförsäkring
 - 7.2 Förstarisikförsäkring

- 7.3 Investering och prisändring
- 7.4 Index; fullvärdesförsäkrad byggnad
- 7.5 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal
- 8. Säkerhetsföreskrifter
 - 8.1 Allmänt
 - 8.2 Samtliga skadehändelser; larm
 - 8.3 Samtliga skadehändelser; programvara och datainformation
 - 8.4 Brand
 - 8.4.1 Brandsläckning och brandlarm
 - 8.4.2 Branddörrar och annan sektionering
 - 8.4.3 Brännbart material som förvaras utomhus
 - 8.4.4 Batteriladdning
 - 8.4.5 Tobaksrökning
 - 8.4.6 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning
 - 8.4.7 Heta arbeten
 - 8.5 Inbrott
 - 8.5.1 Krav på mekaniskt inbrottskydd
 - 8.5.2 Hantering av nyckel, kort, kod och låskombination
 - 8.6 Rån och överfall
 - 8.6.1 Hantering av pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe
 - 8.6.2 Hantering av pengar och värdehandlingar samt viss stölbegärlig egendom utanför försäkringslokal
 - 8.7 Transport
 - 8.8 Skadegörelse på och stöld av lös egendom
 - 8.9 Snötryck och snöras
 - 8.9.1 Snöröjning på tak
 - 8.10 Vattenskador
 - 8.10.1 Skydd mot frysning
 - 8.10.2 Utförande av vissa installationer och tätskikt
 - 8.11 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts
 - 8.12 Samtidig skada
- 9. Åtgärder vid skada
 - 9.1 Räddningsplikt
 - 9.2 Skadeanmälan och preskription
 - 9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning
- 10. Skadevärderingsregler
 - 10.1 Värdering av skada på byggnad och byggnadsdel
 - 10.1.1 Byggnad som återställs
 - 10.1.2 Byggnad med kulturell särart
 - 10.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift
 - 10.1.4 Merkostnad till följd av myndighetskrav eller ändrade byggnormer
 - 10.1.5 Värdering av skada på byggnadsdel
 - 10.1.6 Byggnad som inte återställs
 - 10.2 Värdering av skada på fastighetsinventarier
 - 10.2.1 Fastighetsinventarier som återställs
 - 10.2.2 Fastighetsinventarier som inte återställs
 - 10.2.3 Speciella värderingsregler för viss egendom
 - 10.3 Värdering av övrig egendom
 - 10.3.1 Arbetstagares egendom
 - 10.3.2 Ritningar, arkivalier och datainformation
 - 10.3.3 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag
 - 10.3.4 Pengar och värdehandlingar
- 11. Ersättningsregler
 - 11.1 Ersättningsposter och avdrag

- 11.2 Röjnings- och räddningskostnader
 - 11.2.1 Röjningskostnader
 - 11.2.2 Räddningskostnader
 - 11.2.3 Högsta ersättning
 - 11.3 Självrisk
 - 11.3.1 Grundsjälvrisk
 - 11.3.2 Tilläggsjälvrisk
 - 11.3.3 Flera samtidiga skador
 - 11.4 Kostnader som inte ersätts
 - 11.4.1 Kostnader för forceringsåtgärder
 - 11.4.2 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 11.5 Underförsäkring
 - 11.5.1 Fullvärdesförsäkring av byggnad
 - 11.5.2 Förstariskförsäkring
 - 11.5.3 Omsättningsbaserad försäkring
 - 11.5.4 Röjnings- och räddningskostnad vid underförsäkring
 - 11.6 Inteckningshavare
 - 11.7 Mervärdesskatt
 - 11.8 Skadeersättningsregler i övrigt
 - 11.9 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta
12. Tabell för värdeminskningssvdrag
- HYRESFÖRLUSTFÖRSÄKRING
- 1. Vem försäkringen gäller för
 - 2. När försäkringen gäller
 - 3. Ansvarstid
 - 4. Var försäkringen gäller
 - 5. Vad försäkringen gäller för
 - 6. Vad försäkringen inte gäller för
 - 7. Försäkringsbelopp och högsta ersättning
 - 7.1 Försäkringsbelopp
 - 7.1.1 Hyresförlust
 - 7.1.2 Extrakostnader
 - 7.2 Högsta ersättning för hyresförlust
8. Säkerhetsföreskrifter
9. Räddningsplikt
10. Skadeanmälan och preskription
11. Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning
12. Skadevärderingsregler
 - 12.1 Hyresförlust
 - 12.2 Extrakostnader
13. Ersättningsregler
 - 13.1 Ersättningsposter och avdrag
 - 13.2 Räddningskostnader
 - 13.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 13.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta
 - 13.5 Underförsäkring
 - 13.5.1 Hyresförlust
 - 13.5.2 Räddningskostnader
 - 13.6 Mervärdesskatt
14. Självrisk
- ANSVARSFÖRSÄKRING
- 1. Vem försäkringen gäller för
 - 2. När försäkringen gäller
 - 3. Var försäkringen gäller

4. Vad försäkringen gäller för
 - 4.1 Person- och sakskada
 - 4.2 Skada enligt personuppgiftslagen
 - 4.3 Miljöskada
 - 4.3.1 Byggherreansvar
 - 4.3.2 Miljöskada pga tillfälligt fel
 5. Åtagande
 6. Vad försäkringen inte gäller för
 - 6.1 Uppsåt och grov vårdslöshet
 - 6.2 Ren förmögenhetskada
 - 6.3 Garanti eller annat särskilt åtagande
 - 6.4 Arbetskada och patientskada
 - 6.5 Trafikskador
 - 6.6 Fartyg, flyg- och flygplatsansvar
 - 6.7 Omhändertagen egendom
 - 6.8 Böter, viten och straffskadestånd
 - 6.9 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift
 - 6.10 Gradvis uppkommen miljöskada
 - 6.11 Försäkrads egendom och krav mellan de försäkrade
 7. Försäkringsbelopp
 - 7.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet
 - 7.2 Miljöskada
 - 7.3 Skada enligt personuppgiftslagen
 8. Säkerhetsföreskrifter
 9. Åtgärder vid skada
 - 9.1 Räddningsplikt
 - 9.2 Skadeanmälan
 - 9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning
 - 9.4 Förlikning
 - 9.5 Ansvarsbegränsning i avtal
 10. Ersättningsregler
 - 10.1 Ersättningsposter och avdrag
 - 10.2 Räddningskostnad
 - 10.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 10.4 Mervärdesskatt
 - 10.5 Räntebestämmelser
 11. Självrisk
 - 11.1 Grundsjälvrisk
 - 11.2 Förhöjd självrisk
- RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING
1. Vem försäkringen gäller för
 2. När försäkringen gäller
 - 2.1 Huvudregel
 - 2.2 Om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år
 - 2.3 Om försäkringen upphört
 3. Var försäkringen gäller
 4. Vad försäkringen gäller för
 - 4.1 Tvister
 - 4.2 Brottmål
 - 4.3 Skattemål
 5. Vad försäkringen inte gäller för
 - 5.1 Brottmål
 - 5.2 Tvister mellan försäkrade etc
 - 5.3 Patent och annan immaterialrätt
 - 5.4 Arbetstvist

- 5.5 Småmål
- 5.6 Trafikförsäkring och ansvarsförsäkring
- 5.7 Fordon
- 5.8 Borgensåtagande
- 5.9 Fordringar och överlåtna anspråk
- 5.10 Konkurs
- 5.11 Annan än försäkrad fastighet
- 5.12 Fastighets- och miljödömsstol
- 5.13 Marknadsföringslagen
- 5.14 VD- och styrelseansvar
- 5.15 Obefogat intresse
- 5.16 Skattemål

6. Försäkringsbelopp

7. Val av ombud

8. Ersättningsregler

- 8.1 Kostnader som ersätts
- 8.2 Kostnader som inte ersätts
- 8.3 Utbetalning av ersättning
- 8.4 Återkrav
- 8.5 Preskription
- 8.6 Mervärdesskatt

9. Självrisk

DEFINITIONER

OM VI INTE SKULLE KOMMA ÖVERENS

Viktig information

Försäkringsavtalet och tillämplig lagstiftning Dessa försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan *försäkringstagaren* och Ålands Försäkringar Ab. Avtalet består också av försäkringsbrevet och Allmänna avtalsbestämmelser SVAA, samt de eventuella övriga villkor som anges i försäkringsbrevet. För detta avtal gäller svensk rätt, i synnerhet Försäkringsavtalslagen (2005:104).

Försäkringens omfattning och begränsningar

Fastighetsförsäkringen är en paketförsäkring som ger ett väl anpassat försäkringsskydd för de flesta företag som äger, nyttjar eller förvaltar fastigheter. Grundskyddet består av följande delar:

- Egendom
- Hyresförlust inkl. extrakostnader
- Ansvar/fastighet
- Rättsskydd/fastighet

Egendomsförsäkringen indelas i sin tur i fyra olika "moment":

- Brand och naturskador
- Stöld, skadegörelse, rån och inbrott
- Läckageskador
- Allrisk

Utöver detta kan försäkringen kompletteras med olika tilläggsförsäkringar. Mer information om dessa finns i broschyren och på vår hemsida www.alands.se

Observera att man kan välja en mer begränsad omfattning än den ovan nämnda. Av försäkringsbrevet framgår vilka delar – och vilka moment av eigendomsförsäkringen – som ingår. Kontrollera därför innehållet i försäkringsbrevet, så att uppgifterna gällande omfattning, försäkrad egendom, försäkringsbelopp, självrisiker, adress- och företagsuppgifter etc är korrekta. För att du ska vara rätt försäkrad är det också viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar.

Försäkringen skyddar din egendom mot de vanligaste skadehändelserna, men det finns naturligtvis också begränsningar i försäkringsskyddet. Därför är det viktigt att läsa dessa och andra gällande försäkringsvillkor. Fokusera särskilt på begränsningarna, som finns i de blå rutorna under rubriken "Vad försäkringen inte gäller för" i respektive avsnitt.

Säkerhetsföreskrifter

I försäkringsvillkoren finns flera säkerhetsföreskrifter som du, dina anställda och företag som du anlitar måste följa. Syftet med dessa föreskrifter är att förhindra att företaget drabbas av skador. Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller helt utebli. Säkerhetsföreskrifterna är samlade under egen rubrik i respektive avsnitt, såsom i Egendom punkt 8, där du bland annat hittar regler om heta arbeten i 8.4, snöröjning i 8.9 och förebyggande av vattenskador i 8.10.

Åtgärder vid skada

Du måste anmäla en skada så snart som möjligt, senast inom 6 månader från det att skadan inträffade. I annat fall går du miste om ersättningen.

Försäkringsgivare

ÅLANDS FÖRSÄKRINGAR AB, Köpmansgatan 6, PB 64, AX-22101 MARIEHAMN

Telefon +358-18-27600, Fax +358-18-27613

e-post: info@alands.se, www.alands.se

Ord och uttryck

Ord och uttryck i kursiv stil förklaras under "Definitioner" i slutet av villkoret. Med "vi", "vår", "oss" och liknande avses försäkringsgivaren, dvs Ålands Försäkringar Ab.

EGENDOMSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven fastighet och gäller för:

- försäkringstagaren såsom ägare av försäkrad fastighet
- annan än försäkringstagaren om denne är namngiven i försäkringsbrevet
- annan ägare av försäkrad egendom om försäkringstagaren är ersättningsskyldig för eller i skriftligt avtal med ägaren åtagit sig att försäkra egendomen
- försäkringstagarens arbetstagare enligt 4.2.6.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under försäkringstiden.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller på nedanstående platser och under transport.

3.1 På försäkringsställe

Försäkringen gäller på *försäkringsställe*. Försäkringen gäller dessutom i försäkringstagarens kontor för fastighetsförvaltning även om kontoret är beläget på annan plats än *försäkringsställe*.

3.2 På annan plats

Försäkringen gäller vid tillfällig förvaring, varmed avses en sammanhängande tid om högst 12 månader, på annan plats inom Norden för nedanstående objekt kategorier.

Ersättning betalas upp till det belopp som anges för egendomen i fråga i försäkringsvillkoren, dock maximalt med 5 bb sammanlagt per skada för *lagrad information, fastighetsinventarier* samt övriga maskiner och inventarier, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen omfattar inte egendom som:

- är *pengar och värdehandlingar*
- förvaras på eller i anslutning till *arbetsområde för entreprenadverksamhet*
- är *stöldbegärlig egendom* till den del skadebeloppet vid inbrottsskada överstiger 1 bb
- transporteras (se istället 3.3).

3.3 Under transport

Försäkringen gäller under *transport* inom Norden, varmed avses att egendomen utan uppehåll medförs till eller från *försäkringsställe*.

Ersättning betalas upp till 5 bb, om inget annat anges i försäkringsbrevet (se punkt 6.2.7 när det gäller *rån* och *överfall*).

Ersättning betalas inte för skada:

- vid yrkesmässig transportverksamhet
- på egendom och material under *transport* till eller från *arbetsområde för entreprenadverksamhet*
- på egendom som normalt finns i *fordonet*, t.ex. utrustning och verktyg i servicebil
- genom temperaturpåverkan.

4. Vad som är försäkrat

4.1 Byggnad

Försäkringen omfattar *byggnad* som är angiven i försäkringsbrevet. *Byggnad* är försäkrad upp till det försäkringsbelopp och med den omfattning som anges i försäkringsbrevet.

4.2 Fribelopp vid försäkring av byggnad

Vid försäkring av *byggnad* omfattar försäkringen även följande egendom upp till, i förekommande fall, nedan angivna belopp. Eventuella avvikande belopp framgår av försäkringsbrevet, vilka i så fall utgör högsta ersättning.

Försäkringen gäller med den omfattning som anges för *byggnader*, vid olika nivåer den mest omfattande. För glas och skylt (punkt 4.2.5) gäller dock alltid omfattning enligt 6.1–6.4.

Endast ett fribelopp per kategori gäller, och det kan således inte adderas med motsvarande fribelopp i eventuella andra tillämpliga villkor.

4.2.1 Byggnad om högst 30 m²

Ersättning betalas för inom försäkringsställe belägna byggnader med en byggnadsarea om högst 30 m² upp till 10 bb per skada och totalt per försäkringsår.

4.2.2 Till byggnad hörande anläggningar och system – utanför byggnad och inom fastigheten – för:

- vatten, värme och avlopp
- ventilation, luftkonditionering, gas och el
- data-, tele- och TV-kommunikation

utan särskild beloppsbegränsning.

4.2.3 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag

Ersättning betalas för *trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag* upp till 5 *bb*.

4.2.4 Fastighetsinventarier

Ersättning betalas för *fastighetsinventarier* upp till 5 *bb*.

4.2.5 Glas och Skylt

Ersättning betalas för skada enligt punkt 6.1–6.4 inom *försäkringsställe* på *glas* och *skylt*, samt på dessa utförd utsmyckning i form av inristning, dekaler eller liknande.

Vid ersättningsbar glas- och skyltskada betalas även skada på:

- egendom i *försäkringslokal* som är en direkt följd av glasskadan samt återställande av skyltning
- målning, plastfilm, etsning, blästring och larmkomponent på glaset.

Ersättning betalas inte för skada på växthus och plasthall eller i dessa befintlig egendom, och inte heller för skada genom sprängningsarbete.

Ersättning betalas upp till 10 *bb* vid andra skadehändelser än brand och naturskador (6.1) på glas i dörr och fönster.

Vid skada på glas i hyrd *försäkringslokal* som försäkringstagaren enligt hyreskontraktet är skyldig att svara för, betalas ersättning dock maximalt upp till 2 *bb*.

För skada på glas i inredning och *skylt* betalas ersättning upp till 2 *bb*.

4.2.6 Arbetstagares egendom

Ersättning betalas för *arbetstagares egendom* upp till 0,2 *bb* för varje arbetstagare, dock inte *pengar och värdehandlingar*.

4.2.7 Lagrad information och licenser

Ersättning betalas upp till 2 *bb* för *ritningar och arkivalier, datainformation* samt *licenser* för nyttjanderätt till standardprogram.

4.2.8 Pengar och värdehandlingar

Ersättning betalas för *pengar och värdehandlingar* upp till:

- 1 *bb* vid förvaring i låst *inbrottskyddad förvaringsenhet* godkänd för det belopp eller värde som förvaras i enheten
- 0,2 *bb* vid förvaring på annat sätt.

(Se punkt 6.2.7 när det gäller *rån* och överfall).

5. Vad som inte är försäkrat

Följande egendom omfattas endast om det anges i försäkringsbrevet:

- trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon samt registreringspliktiga släpfordon samt tillbehör och utrustning till dessa
- spårbundna fordon, luftfartyg, skepp, båtar och pontoner samt fast monterad utrustning på eller i dessa
- egendom förvarad utomhus eller i container uppställd utomhus
- båthus, brygga, sjöbod, växthus, plasthall, tält eller liknande, samt egendom däri

- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur, som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- och vattenyta
- produktiv skog och skogsmark.

6. Vad försäkringen gäller för och inte gäller för

Försäkringen gäller för det lagliga intresse som består i att värdet av försäkrad egendom inte minskar eller går förlorat. Med skada under detta avsnitt avses fysisk skada och/eller förlust av egendomen.

Försäkringen omfattar nedanstående skadehändelser om så framgår av försäkringsbrevet. Observera även undantagen i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA, samt bestämmelserna om självrisk i 11.3.

6.1 Brand och naturskador

Observera även säkerhetsföreskrifterna i 8.4.

6.1.1 Brand

Ersättning betalas för skada genom:

- brand, varmed avses eld som kommer lös
- åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen på *elektrisk utrustning* med spänning om högst 400 V och *datainformation*, t.ex. kortslutning, överlag, ljusbåge eller överspänning
- explosion
- luftfartyg som störtar eller föremål som faller ned från luftfartyg
- frätande gas som strömmar ut plötsligt och oförutsett när utströmningen orsakas av en identifierbar händelse
- sotutströmning från eldstad som är plötslig och oförutsedd samt uppstår i samband med eldning
- släckmedel, som oförutsett strömmar ut från sprinkleranläggning eller brandsläckare
- torrkokning, oavsett om eld kommit lös.

6.1.2 Naturskador och dammgenombrott

Ersättning betalas för skada genom:

- storm, varmed avses vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund, då egendomen skadas av vindkraften eller av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- hagel
- snötryck och snöras, varmed avses skada som uppkommer i direkt samband med extrem nederbördsmängd, plötsliga väderomslag eller andra extrema väderförhållanden, under förutsättning att det p.g.a. väderbetingelserna inte varit möjligt att undanröja snön och att tidigare snöbelastning inte väsentligt påverkat skadan

om skadan drabbar försäkrad *byggnad* och/eller försäkrad egendom däri:

- genombrott av dammbyggnad avsedd för vattenverk och branddamm (dammgenombrott)
- ras – varmed avses att jordmassor, klippblock eller stenar plötsligt och oförutsett kommer i rörelse och avsevärt ändrar läge – samt jordskalv med minst styrka 4 enligt Richterskalan
- lavin
- vulkanutbrott
- översvämning, varmed avses att vatten genom:
 - skyfall (minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn)
 - snösmältning
 - stigande hav, sjö eller vattendrag, om vattennivån överstiger medelvattenståndet med minst 120 cm

från markytan strömmar direkt in i *byggnad* (alltså inte genom grund eller liknande) eller tränger upp ur avloppslednings öppning eller därtill anslutna anordningar, t.ex. handfat, toalettstol eller golvbrunn.

Ersättning betalas också för skada p.g.a. nederbörd eller kyla som står i direkt samband med och är en oundviklig följd av ersättningsbar storm-, hagel-, snötrycks- eller snörasskada enligt ovan.

6.1.3 Undantag

Brand

Ersättning betalas inte för skada genom:

- elfenomen på annan egendom än *elektrisk utrustning* och *datainformation*
- sprängningsarbete
- hetta, t.ex. från eldstad, spis eller liknande
- att glöd eller upphettat föremål svett eller bränt hål på egendom utan att brand uppstått.

Naturskador

Ersättning betalas inte för:

- skada på *trädgård, tomt och markanläggningar*
- skada som enbart består i ytliga sprickbildningar på *byggnad* som inte påverkar *byggnadens* funktionsduglighet
- skada genom sjöhävning, vågrörelser eller is, även om sådan skada inträffar i samband med storm
- storm-, hagel-, snötrycks- eller snörasskada på:
 - revetering, puts eller skorstensbeklädnad såvida inte skadan orsakas av föremål som stormen blåst omkull, ryckt loss eller brutit sönder
 - mur, staket, vindskydd och plank
 - växthus, plasthall och tält samt i dessa befintlig egendom
 - *byggnad*, på denna fast monterad egendom och egendom förvarad i *byggnad*, om skadans uppkomst eller omfattning beror på felaktigt byggnadsarbete, felaktig byggnadskonstruktion, ingrepp i bärande byggnadskonstruktion, eftersatt underhåll, åldersförändring, angrepp av röta eller *skadedjur*
- skada genom översvämning på båthus, sjöbod, växthus, plasthall, tält eller liknande och i dessa förvarad egendom samt brygga
- genombrott av dammbyggnad avsedd för magasinering av vatten för kraftverk
- skada genom enbart sättning i mark eller grund
- skada genom ras om skadan orsakats av:
 - gruvdrift
 - anläggningsarbeten såsom sprängning, schaktning, pålning eller liknande
 - vatten- eller vågerosion.

6.1.4 Högsta ersättning

Vid dammgenombrott, ras och lavin betalas ersättning upp till:

- 70 bb vid skada på *byggnad*
- 70 bb vid skada på lös egendom

inom varje *försäkringsställe*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid översvämning betalas ersättning upp till:

- 10 bb vid skada på *byggnad*
- 10 bb vid skada på lös egendom

inom varje *försäkringsställe*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Observera vad som gäller vid samtidig egendoms- och hyresförlustskada enligt 8.12.

6.2 Inbrott, stöld och skadegörelse samt rån och överfall

Observera även säkerhetsföreskrifterna i 8.5 och 8.6.

6.2.1 Inbrott, stöld och skadegörelse i försäkringslokal

Ersättning betalas för skada genom stöld och skadegörelse i samband med:

- inbrott då någon olovligen med våld bryter sig in i eller med dyrk tar sig in i *försäkringslokal*
- att någon med våld bryter sig ut ur *försäkringslokal*. Detta gäller om stölden och skadegörelsen begås av någon som olovligen dröjt sig kvar i *försäkringslokal*
- att någon olovligen tar sig in i *försäkringslokal* med för låset avsedd nyckel som stulits vid inbrott i:
 - lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
 - bostad på annan plats än *försäkringsställe*, eller
 - bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där
- att någon utifrån stjälar egendom genom krossat eller uppbrutet fönster (sk smash and grab) utan att ta sig in i *försäkringslokal*.

6.2.2 Inbrott i godkänd inbrottskyddad förvaringsenhet

Ersättning betalas för skada genom skadegörelse på och stöld ur låst godkänd *inbrottskyddad förvaringsenhet* om någon tagit sig in i eller dröjt sig kvar i *försäkringslokal* på ett sådant sätt som beskrivs i 6.2.1 och förvaringsenheten:

- forceras genom uppbrytning, sprängning eller annat våld
- bortförs
- öppnas med nyckel som stulits genom inbrott i:
 - lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
 - bostad på annan plats än *försäkringsställe*, eller
 - bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där.

6.2.3 Skadegörelse och stöld på försäkringsställe, utan samband med inbrott

Ersättning betalas för skada genom att någon olovligen begår:

- skadegörelse på *byggnad* eller stöld av egendom som enligt lag hör till *byggnad*
- skadegörelse på eller stöld av egendom som monterats på *byggnad* såsom markis, värmepump, belysningsarmatur, antenn eller liknande
- skadegörelse på i *försäkringslokal* befintlig lös egendom som är inbrottsförsäkrad.

6.2.4 Rån och överfall

Ersättning betalas för egendomsskada genom *rån* eller *överfall* riktat mot försäkringstagaren eller dennes arbetstagare.

6.2.5 Låsändringar

Ersättning betalas för låsändringar i dörr, port och fönster till *försäkringslokal* på *försäkringsställe* om nyckel, passerkort eller kod som förvaras hos försäkringstagaren, dennes arbetstagare eller ombud stjäls genom inbrott eller rån och låsändringar på grund därav är skäligen påkallade för att undvika ytterligare skada.

6.2.6 Undantag

Ersättning betalas inte för:

- skada som består av svinn
- skada genom skadegörelse:
 - som orsakas av klotter eller graffiti
 - på *trädgård, tomt och markanläggningar*
 - av hyrestagare eller annan person som har nyttjanderätt till den egendom som skadas
- skada genom rån och överfall då:
 - den skadade egendomen utgörs av *pengar och värdehandlingar* om den eller de som utsätts för *rån* eller *överfall* inte fyllt 18 år (vid *rån* eller *överfall* i försäkringslokal gäller dock inte denna åldersgräns)
 - den eller de som utsätts för *rån* eller *överfall* medverkat till skadan:
- kostnad för låsändringar till gemensamma utrymmen såsom vind, källare, garage, tvättstuga, trappuppgång, hiss, pannrum och övriga serviceutrymmen i fastigheten.

6.2.7 Högsta ersättning

Ersättning betalas upp till försäkringsbeloppet för respektive egendom enligt försäkringsbrevet eller avsnitt 4 ovan, dock högst:

- 3 *bb* för låsändringar i samtliga försäkrade *byggnader*
- 0,2 *bb* per fönster för *stöldbegärlig egendom* vid tillgrepp utifrån genom krossat eller uppbrutet fönster utan att ta sig in i *försäkringslokal* (sk smash and grab), såvida inte fönstrets nedre kant är belägen minst 2 m ovan mark eller annat fast ståplan (t.ex. elsåp eller avsats), eller är särskilt skyddat enligt föreskrifterna i de separata skyddsklassvillkoren.
- 2 *bb* för *rån* och *överfall*, inom eller utanför *försäkringslokal*, avseende *pengar och värdehandlingar*
- 10 *bb* för *rån* och *överfall*, utanför *försäkringslokal*, avseende annan egendom än *pengar och värdehandlingar*.

6.3 Vatten

6.3.1 Oförutsedd utströmning

Ersättning betalas för skada till följd av oförutsedd utströmning av:

- vatten eller annan vätska från ledningssystem för vatten, värme och avlopp med därtill anslutna anordningar samt från akvarium
- vatten från invändigt våtutrymme, t.ex. dusch- och badrum, som har golvbrunn och tätskikt för att förhindra utströmning
- olja, vattenånga eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- kylmedel eller vätska från kyl- eller frysanläggning
- vatten från grundvattengrop eller brunn vid plötsligt och oförutsett fel på pumphusmaskineriet eller vid strömavbrott.

6.3.2 Åtkomst- och återställandekostnad

Vid skada på försäkrad *byggnad* till följd av ersättningsbar oförutsedd utströmning ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom *byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakar skadan samt kostnad för återställande efter sådan reparation.

6.3.3 Undantag

Ersättning betalas inte för:

- kostnad för reparation av det fel som orsakar skadan eller för skada på det ledningssystem varifrån utströmningen sker
- kostnad för utbyte av den bristfälliga golv- eller väggbeklädnaden med tillhörande tätskikt i våtutrymme genom vilket läckaget uppstår
- skada genom bristande tätskikt i våtutrymme om tätskiktet är äldre än 35 år vid skadetillfället
- skada genom utströmning från dräneringssystem, dagvattenledning, tak, takränna, utvändigt stuprör, altan och parkeringsdäck
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag tränger upp ur avloppsledning eller därtill anslutna anordningar, t.ex. handfat, toalettstol eller golvbrunn (se dock 6.1.2)
- förlust av utströmmande vätska eller kylmedel
- skada genom röta, svamp, rost eller annan långtidspåverkan om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen gällt
- skada genom utströmning från ledningssystem som inte provats och godkänts i vedertagen ordning
- skada på *varor* i kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen.

6.4 Allrisk

6.4.1 Omfattning

Ersättning betalas för plötslig och oförutsedd skada på egendom genom inifrån eller utifrån kommande händelse av annan orsak än sådan som anges ovan i avsnitt 6.1–6.3.

Ersättning betalas även för kostnad för lokalisering och friläggning för att möjliggöra reparation av ersättningsbar skada samt kostnad för återställande efter sådan reparation.

6.4.2 Undantag

Ersättning betalas inte för skada:

- genom förmögenhetsbrott, t.ex. tillgreppsbrott, bedrägeri eller förskingring (se dock 6.2)
- genom att egendom kvarglöms, tappas bort eller förläggs
- genom maskinellt lyft av egendom som tillhör annan ägare än försäkringstagaren
- genom vind, nederbörd, snötryck, snöoras eller översvämning (se dock 6.1.2)
- genom sprängningsarbete
- genom biologisk inverkan, t.ex. svamp, röta och mögel samt *skadedjur*, husbock, hästmyror och andra träskadeinsekter
- genom hus- och sällskapsdjur
- genom sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till dessa skadehändelser
- genom trafik med motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen (TSL) eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller, och där trafikskadeersättning betalas eller hade kunnat betalas
- genom uttrinnande smälta
- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
- genom svinn eller annan förlust som endast kan konstateras vid inventering

- på byggnads- eller montagearbeten eller skada som orsakas av sådana arbeten. Undantaget tillämpas inte om skadan uppkommer i samband med att försäkringstagaren med egen personal på *försäkringsställe* utför löpande underhållsarbete eller demontage- och montagearbeten på försäkrad egendom
- vars uppkomst eller omfattning påverkas av ingrepp i bärande konstruktion eller försummat underhåll
- genom *datavirus* och skada på eller förlust av *datainformation*, såvida skadan inte är en direkt följd av en ersättningsbar skada på eller förlust av *datamedia*.

Ersättning betalas inte heller för skada som består i:

- förlust av vätska, värme- eller elenergi
- kontamination, förorening, förändring av form, konsistens, struktur, yta, färg eller lukt
- förgasning, förångning och kondens
- förslitning, förbrukning, sprickbildning, utmattning, korrosion (t.ex. rost eller frätning), kavitation, beläggning, avsättning, fuktinträngning eller annan motsvarande långtidspåverkan.

6.4.3 Egendom som inte omfattas

Utöver vad som framgår av 5 (Vad som inte är försäkrat) omfattar försäkringen inte följande egendom:

- förbrukningsmaterial och *utbytbara verktyg*
- lös egendom som förvaras utomhus eller i *byggnad* utan hela och täta golv, väggar och tak om egendomen inte är avsedd för utomhusbruk
- fundament, murverk, inmurning och infodring
- djur
- kranar och pålningsmaskiner om inget annat anges i försäkringsbrevet
- brunn, simbassäng, vildmarksbad och liknande.

7. Försäkringsbelopp

7.1 Fullvärdesförsäkring

Fullvärdesförsäkring tillämpas för *byggnad* om detta anges i försäkringsbrevet. Försäkringen är beloppslös. Till grund för fullvärdet ligger ett kalkylbelopp för *byggnad*, vilket fastställs i enlighet med en av oss tillämpad värderingsmetod.

Försäkringstagaren ansvarar för att uppgifterna om försäkrad *byggnad* är korrekta.

7.2 Förstarisikförsäkring

Vid försäkring med belopp gäller förstarisk. Det innebär att försäkringsbeloppet fastställs oberoende av egendomens värde och att skada ersätts enligt skadevärderingsreglerna, högst intill försäkringsbeloppet.

Försäkringstagaren ansvarar för val av försäkringsbelopp.

7.3 Investering och prisändring

Det vid försäkringsperiodens början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet anses vid varje tidpunkt höjt med det belopp, varmed den försäkrade egendomens värde ökat genom investering eller prisökning.

Sådan värdeökning begränsas dock för varje *försäkringsställe* under försäkringsperioden för:

- fullvärdesförsäkrad *byggnad* till 20 % av premiegrundande kalkylvärde vid senaste förfallodag
- beloppsförsäkrad *byggnad* till 10 % av senast uppgivet försäkringsbelopp
- *fastighetsinventarier* och *kontorsinventarier* till sammanlagt 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

7.4 Index; fullvärdesförsäkrad byggnad

Indexändring av kalkylbeloppet för fullvärdes- försäkrad *byggnad* sker automatiskt vid huvudförfallodagen och beräknas enligt faktorprisindex för flerfamiljshus.

7.5 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal

För beräkning av premien för ny försäkringsperiod ska försäkringstagaren lämna uppgift om ny-, till- eller ombyggnad eller därmed annan jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad *byggnad*.

8. Säkerhetsföreskrifter

8.1 Allmänt

Den försäkrade svarar gentemot oss för att de föreskrifter som:

- anges i lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- meddelas av tillverkare, leverantör av tjänst eller vara, besiktningsman eller motsvarande
- anges i försäkringsbrevet och dessa allmänna villkor eller andra särskilda villkor

följs av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

Om någon som anges ovan inte följer angivna föreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen. Se 8.11 (Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts).

8.2 Samtliga skadehändelser; larm

Föreskriven larmanläggning ska vara aktiverad, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller installatörens anvisningar. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

8.3 Samtliga skadehändelser; programvara och datainformation

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerade program kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Säkerhetskopia av modifierad programvara och *datainformation* ska framställas dagligen under arbetsdag. Säkerhetskopia ska vara korrekt och funktionsduglig.

Säkerhetskopia av modifierad programvara, *datainformation* och information som användaren lagrat på *datamedia* ska förvaras skild från originalet på sådant sätt att original och kopia inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Licensbevis eller licensetikett nummer ska förvaras skilt från installerade program på sådant sätt att licens och program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

8.4 Brand

8.4.1 Brandsläckning och brandlarm

Brandsläckningsredskap och brandlarm ska finnas i den utsträckning som anges av oss eller kommunens brand- eller räddningstjänst.

8.4.2 Branddörrar och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling.

Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering ska vara tätade med tygodkända brandtätningssmetoder.

8.4.3 Brännbart material som förvaras utomhus

På annan tid än under normal arbets- eller öppettid får inte emballage, avfall eller annat brännbart material förvaras på öppen, olåst lastkaj, under skärmtak eller på annan plats utomhus, t.ex. i öppen, olåst container eller sopkärl, närmare än 6 m från *byggnad*.

8.4.4 Batteriladdning

Vid laddning av batteri för drivning av fordon och mobila maskiner ska Arbetsmiljöverkets föreskrifter angående blybatterier AFS 1988:4 och Svensk Standard SS-EN 50272-3C1, eller motsvarande senare versioner av dessa bestämmelser, följas.

8.4.5 Tobaksrökning

Tobaksrökning får endast ske på särskilt anvisade platser efter godkännande från oss eller kommunens brand- och räddningstjänst.

8.4.6 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad i den omfattning som föreskrivs av Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN) eller försäkringsgivaren.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning ska, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av EN genom av nämnden auktoriserade besiktningsingenjörer.

Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören. Försäkringstagaren ska på begäran uppvisa intyget för oss.

Vid revisionsbesiktning påtalade fel och brister ska rättas till av behörig person inom den tid och enligt de anmärkningar som anges i besiktningsingenjörens besiktningsprotokoll.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom ett år efter det att starkströmsanläggningen tagits i bruk. Därefter ska revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna, om inte annan besiktningsfrekvens gäller enligt lag eller föreskrivs av EN eller av oss.

8.4.7 Heta arbeten

Säkerhetsföreskrifterna för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Tillståndsansvarig

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t.ex. ägare eller brukare av fastighet eller totalgeneralentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige:

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett "Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten" eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgett detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

Säkerhetsregler för heta arbeten

Nr 1 – behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

Nr 2 – brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Nr 3 – brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara ska tillstånd inhämtas av den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

Nr 4 – städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Nr 5 – brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas genom övertäckning eller avskärmas.

Nr 6 – dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara, skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Nr 7 – otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Nr 8 – släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Härmed avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg pulver).

Vid takläggning krävs:

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg) samt brytverktyg, t.ex. pikyxa, och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t.ex. vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

Nr 9 – svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för brännigas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Nr 10 – larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Nr 11 – torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Nr 12 – torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

Nr 13 – smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

8.5 Inbrott

8.5.1 Krav på mekaniskt inbrottskydd

Säkerhetsföreskrifterna gällande mekaniskt inbrottskydd indelas i tre skyddsklasser.

För respektive *byggnad* gäller krav på lägst skyddsklass 1, om inte högre skyddsklass anges i försäkringsbrevet.

I försäkringstagarens, dennes arbetstagares eller ombuds bostad gäller – som inte anges som *försäkringsställe* i försäkringsbrevet – krav på att ytterdörr är låst och öppningsbara fönster är stängda och reglade inifrån.

Vid tillfällig förvaring på annan plats gäller krav på skyddsklass 1, om inte högre skyddsklass anges i försäkringsbrevet.

Vid tillfällig förvaring av *stöldbegärlig egendom* i försäkringstagarens, dennes arbetstagares eller ombuds bostad eller på annan plats, gäller samma krav som på ordinarie förvaringsplats.

Säkerhetsföreskrifterna gällande mekaniskt inbrottskydd presenteras inte i detta avsnitt utan i särskilda separata villkor. Av försäkringsbrevet framgår såväl skyddsklass som tillämpligt villkor.

8.5.2 Hantering av nyckel, kort, kod och låskombination

Nyckel, kort, kod och låskombination till *byggnad* eller *försäkringslokal* ska handhas och förvaras på betryggande sätt och får inte vara märkt eller placerad så den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt att den är lättillgänglig för obehörig.

I nyckelskåp eller nyckeltub får endast förvaras nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

Lås, kod, låskombination eller nyckel ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller kort eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

Nyckel till *inbrottskyddad förvaringsenhet* får inte förvaras på samma *försäkringsställe* som förvaringsenheten utan ska istället förvaras i:

- låst lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
- låst bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där, eller

- låst bostad på annan plats än *försäkringsställe*.

8.6 Rån och överfall

8.6.1 Hantering av pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe

Den som hanterar *pengar och värdehandlingar* inom *försäkringslokal* på *försäkringsställe* ska ha fyllt 18 år, såvida inte annan anställd som uppnått samma ålder samtidigt vistas i *försäkringslokalen*.

8.6.2 Hantering av pengar och värdehandlingar samt viss stöldbegärlig egendom utanför försäkringslokal

Den som transporterar *pengar och värdehandlingar* utanför *försäkringslokal* ska ha fyllt 18 år.

Om värdet av:

- *pengar och värdehandlingar*, eller
- *stöldbegärlig egendom*, som helt eller delvis består av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar, konstverk eller klockor avsedda att bäras

överstiger 2 *bb* gäller dessutom att egendomen ska transporteras:

- i en *godkänd* värdetransportväska, som är låst med nyckel som inte får medföras av transportören, eller
- gemensamt av minst två personer som båda fyllt 18 år.

8.7 Transport

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon ska:

- egendomen packas och stuvas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet vid kortare uppehåll, t.ex. i samband med måltider eller vid i- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För *stöldbegärlig egendom* gäller dessutom att egendomen ska förvaras i insynsskyddat utrymme
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan nämnt, tas ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande skyddsklass.

Föreskrivet fordonslarm ska vara aktiverat, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller installatörens anvisningar.

8.8 Skadegörelse på och stöld av lös egendom

Lös egendom ska tas omhand och övervakas med normal aktsamhet. Detta innebär bl.a. att den försäkrade ska vara uppmärksam på risken för skadegörelse och stöld samt ha den tillsyn över egendomen som förhållandena kräver för att skada ska förhindras.

8.9 Snötryck och snöras

För att förhindra skada genom snötryck och snöras ska den försäkrade undanröja snö på tak. Vid extrem nederbördsmängd, plötsliga väderomslag eller andra extrema väderförhållanden ska röjning ske vid första möjliga tillfälle.

8.9.1 Snöröjning på tak

För att förhindra skada på takets underlag ska den försäkrade eller annan som utför arbete för den försäkrades räkning använda hjälpmedel eller verktyg som är lämpliga. Vald arbetsmetod skall medföra minsta möjliga skaderisk, om vassa verktyg dock krävs för arbetets utförande ska beställaren underrättas om skaderisken med arbetsmetoden på ett tydligt sätt.

8.10 Vattenskador

8.10.1 Skydd mot frysning

För att förhindra skada genom frysning ska installation för vatten eller annan vätska ha tillräcklig isolering, och temperaturen i *försäkringslokal* ska vara tillräckligt hög.

Om *försäkringslokal* under den kalla årstiden lämnas utan tillräcklig uppvärmning och tillsyn ska ledningsnätet och till det anslutna installationer tömmas på vatten.

8.10.2 Utförande av vissa installationer och tätskikt

Invärdig installation för regn- och smältvatten, tätskikt i våtutrymme samt övriga installationer för vatten eller annan vätska ska vara utförda enligt Boverkets byggregler eller de branschregler som gäller/gällde vid tidpunkten för installation eller reparation. Arbetet ska utföras av legitimerad personal.

8.11 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Om säkerhetsföreskrift inte följts görs ett avdrag från den sammanlagda ersättning som annars hade betalats. Vid allvarlig försummelse kan ersättningen helt utebli.

Avdraget kan minskas eller helt tas bort om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts, om den som har tillsyn över att föreskriften följts inte kan lastas för att den åsidosatts eller om särskilda skäl finns med hänsyn till försummelsens art eller omständigheterna i övrigt.

Avdraget är dock alltid:

- begränsat till 30 %, dock lägst 1 *bb* och högst 10 *bb*, om föreskrifterna gällande brand i 8.4 inte följts
- 100 % om föreskrifterna gällande mekaniskt inbrottskydd i 8.5.1 inte följts
- 100 % om föreskrifterna gällande snöröjning i 8.9 inte följts.

Vid försummelse att följa övriga säkerhetskrav görs avdrag enligt stycke ett och två ovan.

8.12 Samtidig skada

Vid samtidig egendoms- och hyresförlustskada begränsas påföljden gemensamt till det beloppsavdrag i egendoms- eller hyresförlustförsäkringen som är högst.

Om avdraget i egendomsförsäkringen är 100 % tillämpas även 100 % avdrag i hyresförlustförsäkringen.

9. Åtgärder vid skada

9.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga:

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- bevara den rätt vi kan ha mot den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan.

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte fullgjort sin räddningsplikt enligt ovan och det medfört skada för oss, kan ersättningen minskas eller helt utebli. Detsamma gäller om den försäkrade åsidosatt sina skyldigheter med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skada skulle inträffa.

Om den försäkrade efter det att skada inträffat avstått från sin rätt till ersättning från den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, begränsas vår ersättningsskyldighet i motsvarande mån och redan utgiven ersättning ska återbetalas till oss.

Den försäkrade svarar gentemot oss för att räddningsplikten iakttas av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga *anställda* hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

9.2 Skadeanmälan och preskription

Skada ska anmälas så snart som möjligt efter inträffad skada. Vid dröjsmål som medför skada för oss har vi rätt att göra ett skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats.

Skada måste dock alltid anmälas senast inom sex månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Anmäls skada senare är vi fria från ansvar.

Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

Den försäkrade är skyldig att:

- bistå oss vid skadeutredningen, lämna upplysningar och på begäran styrka och specificera ersättningskravet, tillhandahålla verifikationer, bevis, originalkvitton och andra handlingar som behövs för att bedöma vårt ansvar, egendomens värde och ersättnings storlek
- i rimlig omfattning spara dokumentation i form av t.ex. ritningar, instruktioner, avtal och liknande handlingar, så att de på begäran kan uppvisas för oss
- spara skadad egendom och på begäran överlämna denna till oss
- vid stöld, inbrott, *rån*, *överfall* eller andra brott snarast polisanmäla händelsen och skicka anmälan till oss
- överlämna eventuella förundersökningsprotokoll och domar till oss
- låta oss besikta skadad egendom
- följa våra anvisningar om metod för återställande eller sanering, val av inköpsställe, leverantör eller reparatör.

Underlåter den försäkrade sina skyldigheter enligt ovan är vårt ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts. Observera även de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA om oriktiga uppgifter i samband med skada.

Vi har inget ansvar för åtaganden av inköpsställe, leverantör eller reparatör, och även om anvisningar getts i denna del är försäkringstagaren alltid beställare.

Om den försäkrade utan vårt tillstånd medger krav eller betalar ersättning är vi fria från ansvar, om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Krav från annat försäkringsbolag i enlighet med de mellan försäkringsbolagen träffade avtalen om regresser respektive dubbelförsäkring regleras, om vi är part i aktuellt avtal, utan att skadeanmälan från den försäkrade krävs.

10. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

10.1 Värdering av skada på byggnad och byggnadsdel

10.1.1 Byggnad som återställs

Med återställande avses reparation, återuppförande eller anskaffande av lika ändamålsenlig *byggnad* för samma ändamål. Vid skada på *byggnad* som återställs värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa *byggnad* med samma utförande, men med användande av rationella metoder och material.

Återställandet måste vara slutfört senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

Om *byggnad* eller byggnadsdel vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva återanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för återställande, dock högst till det pga ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

Om återställande sker på annan plats värderas skadan högst till vad det skulle ha kostat att reparera eller återuppföra den skadade byggnaden på ursprunglig grund.

Återställandekostnaden minskas med värdeökning till följd av förhöjd ändamålsenlighet av annan orsak än ändrad belägenhet.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

I skadekostnaden inräknas inte värdeminskning som egendomen efter reparation möjligen kan anses ha genomgått till följd av skadan.

10.1.2 Byggnad med kulturell särart

Försäkringen omfattar även den merkostnad som föranleds av att skadad *byggnad* eller byggnadsdel på grund av sin *kulturella särart* inte kan återställas på ett rationellt sätt beträffande metoder och material.

Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål återställa den skadade *byggnaden* med motsvarande tidsenligt material och utförande samt eventuell konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

För dessa kostnader betalas ersättning med maximalt 10 bb.

10.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av *byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift är den försäkrade även berättigad till ersättning för restvärdet av kvarvarande delar.

Den försäkrade är skyldig att följa våra anvisningar och på vår bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av *byggnad* inte kan användas.

10.1.4 Merkostnad till följd av myndighetskrav eller ändrade byggnormer

Försäkringen omfattar även den merkostnad som föranleds av att skadad *byggnad* till följd av myndighetskrav eller byggnorm avseende:

- brandskyddsregler
- energihushållningsregler
- regler för funktionshindrade
- krav på sophantering, skyddsrum eller arbetsmiljö

måste ges en annan konstruktion eller utförande än före skadan.

Försäkringen ersätter dock inte kostnader för förelägganden som utfärdats före skadan eller som oavsett skadan skulle ha uppkommit inom två år från skadedagen.

För dessa kostnader betalas ersättning med maximalt 10 bb.

10.1.5 Värdering av skada på byggnadsdel

Vid skada på byggnadsdel görs avdrag för värdeminskning på varje byggnadsdel (installation, ytbeklädnad etc) för sig enligt tabellen i punkt 12. Åldern räknas från den tidpunkt då byggnadsdelen första gången togs i bruk eller byttes ut, till den tidpunkt som infaller omedelbart innan skadetillfället.

Avdrag görs på samtliga kostnader för material och arbete avseende lokalisering, friläggning och återställande. Avdrag görs dock inte på sådana kostnader som avses i punkt 11.2 för röjning och räddning.

Vid skada på målning, tapetsering samt annan vägg- eller golvbeklädnad räknas ytorna i varje rum som en byggnadsdel.

Avdraget är högst 80 % för varje byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig. Avskrivningstakten och avdraget kan vara högre, ända upp till 100 %, för byggnadsdel som redan var skadad eller bristfällig, vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage. Detta gäller även för byggnadsdel som inte anges i tabellen.

10.1.6 Byggnad som inte återställs

Repareras eller återuppförs inte den skadade *byggnaden* eller anskaffas inte annan *byggnad* för samma ändamål inom två år från skadedagen, värderas skadan till skillnaden mellan *byggnadens marknadsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

10.2 Värdering av skada på fastighetsinventarier

10.2.1 Fastighetsinventarier som återställs

Med återställande avses reparation eller anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål. Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Återställande ska ske senast inom två år från skadedagen.

Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage, omodernitet eller minskad användbarhet på grund av nya produkter eller ny teknik med mer än halva *återanskaffningsvärdet* värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det p.g.a. ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

I skadekostnaden inräknas inte värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha genomgått till följd av skadan.

Utökas i samband med återställande skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska skälig hänsyn tas till detta vid värderingen.

10.2.2 Fastighetsinventarier som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år från skadedagen värderas skadan till skillnaden mellan föremålets *marknadsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

10.2.3 Speciella värderingsregler för viss egendom

Motordrivna fordon och släpfordon

Vid skada på motordrivet fordon och släpfordon samt fast monterad utrustning på eller i dessa fordon värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till *marknadsvärdet*.

Övriga maskiner och inventarier

Vid skada på de maskiner och inventarier som anges i punkt 12 värderas skadan till kostnaden för återställandet. Från den sammanlagda återställandekostnaden, d.v.s. kostnaden för ut- och inmontering, material, arbete och transport, görs avdrag för värdeminskning enligt tabellen i punkt 12.

Åldern räknas från den tidpunkt då egendomen första gången togs i bruk eller byttes ut, till den tidpunkt som infaller omedelbart innan skadetillfället.

Avdraget är högst 80 % för egendom som före skadan var funktionsduglig. Avskrivningstakten och avdraget kan vara högre, ända upp till 100 %, för egendom som redan var skadad eller bristfällig, vars underhåll varit

eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage.

10.3 Värdering av övrig egendom

10.3.1 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. Skada på *arbetstagares egendom* i övrigt värderas enligt reglerna i våra hemförsäkringsvillkor.

10.3.2 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till skäligen kostnader för att inom två år från skadedagen återställa den information som förlorats och som är nödvändig för rörelsens fortsatta verksamhet.

10.3.3 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag

Skadan värderas till vad det kostar att återställa *trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag*. Vid nyplantering av buskar och träd betalas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor.

10.3.4 Pengar och värdehandlingar

För *pengar* och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de skäligen kostnader som inom två år från skadedagen läggs ned på återställandet.

11. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelser SVAA.

11.1 Ersättningsposter och avdrag

Försäkringsgivaren betalar:

- skada värderad enligt värderingsreglerna i 10 och 12
- röjnings- och räddningskostnader enligt 11.2

med avdrag för eventuell underförsäkring enligt 11.5, mervärdesskatt enligt 11.7 och försummelse att följa:

- säkerhetsföreskrifter enligt 8
- föreskrifter om skademedverkan
- andra skyldigheter enligt lag eller detta avtal.

Till sist avdras självrisk enligt 11.3.

Alla avdrag görs från skadebeloppet, men ifall ett lägre belopp gäller i form av försäkringsbelopp, fribelopp eller enligt regler om högsta ersättning, görs avdragen istället från detta lägre belopp.

11.2 Röjnings- och räddningskostnader

11.2.1 Röjningskostnader

Ersättning betalas för kostnad för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering av försäkrad egendom efter sådan skada som omfattas av försäkringen under förutsättning att kostnaden uppkommer inom ett år från skadetillfället.

11.2.2 Räddningskostnader

Ersättning betalas för den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 9.1 (Räddningsplikt) om skadan omfattas eller skulle kunna ha omfattats av försäkringen och kostnaderna med hänsyn till omständigheterna är skäliga.

I samband med sådan egendomsskada som omfattas av försäkringen betalas även ersättning för skada som uppkommer genom att försäkrad egendom vid skäligen räddningsåtgärd skadas, förkommer eller stjäls. Ersättning betalas dock inte om kompensation kan erhållas från annat håll.

11.2.3 Högsta ersättning

Vad gäller fullvärdesförsäkrad byggnad betalas ersättning för kostnader nedlagda på röjning och räddning sammanlagt med högst 10 % av byggnadens kalkylbelopp eller tekniska värde fastställt enligt av oss tillämpad värderingsmetod.

11.3 Självrisk

11.3.1 Grundsjälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras från den sammanlagda ersättningen för skada och eventuell röjning och räddning den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet.

11.3.2 Tilläggsjälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras, utöver den avtalade grundsjälvrisken, en tilläggsjälvrisk på:

- 0,5 bb vid naturskador enligt 6.1.2
- 0,5 bb vid skada till följd av oförutsedd utströmning enligt 6.3 genom tätskikt med anslutningar och genomföringar
- 0,5 bb vid skada till följd av oförutsedd utströmning enligt 6.3 från ledningssystem eller anslutna anordningar:
 - som är äldre än 20 år
 - i byggnad som står oanvänd
 - om utströmningen är en följd av frysning
- 2 bb vid skada enligt 6.4 orsakad av motordrivet fordon då trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lag inte gäller.

11.3.3 Flera samtidiga skador

Vid flera skador som inträffar vid samma skadetillfälle dras en självrisk för varje försäkringsställe.

11.4 Kostnader som inte ersätts

11.4.1 Kostnader för forceringsåtgärder

Ersättning betalas inte för merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel övertidsarbete, inköp till överpris eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel

11.4.2 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 9.3, och inte heller kostnader för anlåtande av utomstående experter såsom ekonomer, jurister eller tekniker, om inte annat avtalats.

11.5 Underförsäkring

11.5.1 Fullvärdesförsäkring av byggnad

Om uppgifterna i värderingsunderlaget för *byggnad* inte överensstämmer med förhållandena vid skadetillfället och för låg premie betalats föreligger underförsäkring. Ersättning betalas då endast för så stor del av skadan som svarar mot förhållandet mellan betald premie och den premie som skulle ha betalats.

11.5.2 Förstariskförsäkring

Ersättning betalas enligt gällande skadeersättningsregler upp till försäkringsbeloppet utan att underförsäkring åberopas.

11.5.3 Omsättningsbaserad försäkring

Underförsäkring föreligger om den angivna omsättningen exklusive mervärdesskatt understiger verklig omsättning exklusive mervärdesskatt enligt det senaste avslutade räkenskapsåret före begynnelsesdagen.

För nystartade företag som vid försäkringsperiodens början saknar ett avslutat räkenskapsår, gäller att underförsäkring föreligger om den budgeterade omsättningen exklusive mervärdesskatt vid försäkringsperiodens början var felaktig med hänsyn till de omständigheter som var kända vid beräkningstillfället.

Ersättning betalas då endast för så stor del av skadan som svarar mot förhållandet mellan angiven omsättning och verklig omsättning.

11.5.4 Röjnings- och räddningskostnad vid underförsäkring

Vid underförsäkring betalas röjnings- och räddningskostnader i samma proportion som egendomsskadan.

11.6 Inteckningshavare

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning.

Vid fullvärdesförsäkring av *byggnad* beräknas värdet enligt av oss tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället.

11.7 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

11.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Vi har rätt att avgöra om skadan ska ersättas kontant eller genom att låta återuppbygga, återanskaffa eller reparera skadad egendom.

Vi är inte skyldiga att ta hand om skadad egendom men har rätt att efter att ha lämnat ersättning för den skadade egendomen helt eller delvis överta äganderätten till denna.

Kommer egendom för vilken ersättning betalas till rätta ska egendomen snarast ställas till vårt förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar erhållen ersättning.

11.9 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom enligt 9.3.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad *byggnad* överklagats och vi p.g.a. detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen istället betalas senast en månad efter det att vi fått kännedom om att överklagandet inte medfört ändring.

Om polisutredning eller beslut av domstol eller skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att vi fått utredningen eller beslutet. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Om ersättning betalas senare än vad som anges ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Sådan ränta betalas dock inte om räntebeloppet understiger 1 % av *bb*. Vi betalar inte heller ränta som beror på den försäkrades dröjsmål med att fullgöra vad som åligger honom enligt 9.3.

12. Tabell för värdeminskningssavdrag

	Antal år utan avdrag	Avdrag per påbörjat år därefter
Byggnadsdelar		
Installation och maskinell utrustning		
- rörsystem och vattenradiatorer	20 år	5 %
- varmvattenberedare och expansionskärl	5 år	8 %
- värmepanna	8 år	8 %
- värmepump inkl kompressor	3 år	10 %
- kyl- och frysanläggning inkl kompressor	3 år	10 %
- värmekulvert och servisledning	10 år	5 %
- solfångare och vindkraftverk	5 år	8 %
- hushållsmaskiner	2 år	10 %
- elinstallationer och -ledningar samt ledningar för tele, dator och TV	25 år	5 %
- elslingor i golv	5 år	8 %
- hiss	25 år	5 %
- larmanläggning	5 år	8 %
- övriga installationer och annan maskinell utrustning	5 år	8 %
- sanitetsgods	20 år	5 %
Radio- och TV-antenn (även parabol), markis, persienner		
	5 år	10 %
Målning, tapetsering och annan väggbeklädnad (ej våtrum)		
	5 år	8 %
Köksinredning och garderober		
	20 år	5 %
Golvbeläggning (ej våtrum)		
- sten, keramik, trä och parkett	25 år	2 %
- textil	5 år	8 %
- övrigt material	10 år	5 %
Våtrumsbeklädnad inkl. tätskikt		

- golv- och väggmatta	5 år	8 %
- keramiska plattor, natur- och sjösten	10 år	5 %
- övrigt material och utförande samt målning	5 år	10 %
<hr/>		
Duk i plasthall och tält	1 år	15 %
<hr/>		
Takbeläggning		
- papp, duk, plast och gummi	10 år	8 %
- plåt, tegel och betong	20 år	5 %
- övrigt material	25 år	5 %
<hr/>		
Skorsten		
- stål och plåt	5 år	8 %
- annat material	25 år	2 %
<hr/>		
Maskiner och inventarier		
Datorer med utrustning (ej avdrag på installationskostnad)	1 år	20 %
Värmepump inkl kompressor	3 år	10 %
Kyl- och fryskompressor	3 år	10 %
Hushållsmaskiner	2 år	10 %
Duk i plasthall och tält	1 år	15 %
Eldrivna verktyg och mindre maskiner	2 år	20 %
Motordrivna maskiner, t.ex. kompressor, byggtork och hiss	2 år	10 %
Slitdelar till förbränningsmotor, t.ex. lager och kolvar	1 år	20 %
Växlar och transmissionsutrustning	5 år	5 %
Bod och container	5 år	10 %
<hr/>		
Kretskort, elektronik, och elektroniska styrsystem	5 år	10 %
Akkumulatorer	1 år	5 %
Lindningar, inkl följdskada på plåtar, till:		
- Transformator	12 år	3 %
- Generator	12 år	4 %
- Motor	8 år	5 %

HYRESFÖRLUSTFÖRSÄKRING

inklusive extrakostnader

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för den försäkrade såsom ägare, brukare, nyttjanderättshavare eller förvaltare av försäkrad fastighet.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust och extrakostnader som uppkommer under *ansvarstiden* till följd av ersättningsgill skada enligt 5, som inträffar under försäkringstiden.

3. Ansvarstid

Ansvarstiden är 12 månader om inget annat anges i försäkringsbrevet, och räknas från den tidpunkt då skada inträffar enligt punkt 5.

4. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust och extrakostnader som uppkommer i den försäkrade uthyrningsverksamheten till följd av:

- ersättningsgill skada enligt Egendomsförsäkring punkt 6 som inträffar på försäkrad *byggnad* inom det *försäkringsställe* som anges i försäkringsbrevet
- oförutsett stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation som inträffar inom Sverige
- extrakostnader till följd av egendomsskada som inträffar inom försäkringstagarens kontor för fastighetsförvaltning även om detta är beläget på annan plats än *försäkringsställe*.

5. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för:

- bortfall av hyresintäkt hänförlig till uthyrd lägenhet eller lokal i försäkrad byggnad (hyresförlust)
- rimliga extrakostnader till följd av ofrånkomliga åtgärder som vidtagits i syfte att undvika hyresförlust eller upprätthålla förvaltning av försäkrad fastighet (extrakostnader)

till följd av:

- skada som är ersättningsgill enligt Egendomsförsäkring punkt 6, även om ersättning inte betalas för egendomsskadan därför att leverantör eller annan är ansvarig p.g.a. skriftligt avtal eller garanti
- oförutsett stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation genom händelse som inte i förväg är planlagd
- att tillträde till den försäkrade verksamheten hindras genom avspärning som beordras av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärningen uppkommit genom en händelse som inte i förväg är planlagd.

6. Vad försäkringen inte gäller för

Utöver undantagen i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA, betalas ersättning inte för hyresförlust och extrakostnader som:

- beror på den försäkrades ekonomiska förhållanden, t.ex. bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist
- orsakas av att skadad egendom inte återställs inom rimlig tid eller av att den försäkrade inte utan dröjsmål vidtar lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla uthyrningsverksamheten
- utgörs av vite p.g.a. försenad/utebliven leverans eller liknande
- uppkommit på grund av förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets beslut.

7. Försäkringsbelopp och högsta ersättning

7.1 Försäkringsbelopp

7.1.1 Hyresförlust

Försäkringen är beloppslös, med undantag för vad som anges i punkt 7.2 om högsta ersättning vid vissa skadehändelser.

Ersättning utgår aldrig längre än under *ansvarstiden* med avdrag för självrisk.

7.1.2 Extrakostnader

Ersättning betalas med högst 5 *bb* vid varje skada, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7.2 Högsta ersättning för hyresförlust

Den sammanlagda ersättningen för hyresförlust är vid varje skadehändelse begränsad till:

- 70 *bb* vid dammgenombrott, ras och lavin
- 10 *bb* vid översvämning
- 10 *bb* vid allriskskada
- 10 *bb* vid stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation
- 10 *bb* vid avspärming beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet.

Beloppsgränserna gäller oavsett ansvarstiden.

8. Säkerhetsföreskrifter

För denna försäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter, och påföljdsbestämmelser vid försummelse att följa säkerhetsföreskrifterna, som enligt Egendomsförsäkring avsnitt 8.

9. Räddningsplikt

För denna försäkring gäller samma regler om räddningsplikt, och påföljdsbestämmelser vid försummelse att följa reglerna, som enligt Egendomsförsäkring 9.1.

Därutöver ska den försäkrade efter förmåga utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla uthyrningsverksamheten.

10. Skadeanmälan och preskription

För denna försäkring gäller samma regler om skadeanmälan som enligt Egendomsförsäkring 9.2.

Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

11. Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

För denna försäkring gäller samma regler om skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning som enligt Egendomsförsäkring 9.3.

12. Skadevärderingsregler

Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg för eventuella räddningskostnader enligt 13.2.

12.1 Hyresförlust

Skadebeloppet för uthyrd lägenhet eller lokal utgörs av den hyresnedsättning som hyresgäst enligt lag eller avtal av standardkaraktär har rätt till, minskat med inbesparade kostnader för t.ex. värme och el samt ränta på ersättningen för egendomsskadan.

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av avgiften som kan krävas enligt lag eller bostadsrättsföreningens stadgar.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten eller lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid, dock högst för tre månader. För uthyrd lägenhet eller lokal ska hyreskontrakt vara tecknat före skadedagen.

För sådan del av lägenhet eller lokal, som försäkringstagaren själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skäligen hyra.

12.2 Extrakostnader

Skadebeloppet utgörs av rimliga extrakostnader till följd av ofrånkomliga åtgärder som vidtagits i syfte att upprätthålla förvaltnings- eller uthyrningsverksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte inträffat.

13. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre. Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

13.1 Ersättningsposter och avdrag

Försäkringsgivaren betalar:

- skada värderad enligt 12
- räddningskostnader enligt 13.2
- ränta enligt 13.4

under *ansvarstiden* med avdrag för självrisk enligt 14 samt eventuell:

- underförsäkring enligt 13.5
- mervärdesskatt enligt 13.6
- försummelse att följa säkerhetsföreskrifter enligt 8 eller andra skyldigheter enligt lag eller detta avtal.

Vad beträffar ordningsföljd och de belopp från vilka avdragen räknas gäller samma regler som i Egendomsförsäkring 11.1.

13.2 Räddningskostnader

Ersättning betalas för skäligen kostnader som den försäkrade haft för att fullgöra sin räddningsplikt enligt 9, dock högst med det belopp varmed häremot svarande åtgärder minskat skadan.

13.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 11, och inte heller kostnader för anlåtande av utomstående experter såsom ekonomer, jurister eller tekniker, om inte annat avtalats.

13.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom enligt 11.

Om polisutredning eller beslut av domstol eller skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att vi fått utredningen eller beslutet. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Om ersättning betalas senare än vad som anges ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Sådan ränta betalas dock inte om räntebeloppet understiger 1 % av *bb*. Vi betalar inte heller ränta som beror på den försäkrades dröjsmål med att fullgöra vad som åligger honom enligt 11.

13.5 Underförsäkring

13.5.1 Hyresförlust

Om ersättning för egendomsskadan minskats på grund av underförsäkring enligt Egendomsförsäkring 11.5 reduceras ersättningen för hyresförlust i motsvarande omfattning.

13.5.2 Räddningskostnader

Vid underförsäkring reduceras ersättningen för räddningskostnader i samma utsträckning som ersättningen för hyresförlust.

13.6 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

14. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet för egendomsskador. Vid samtidig egendoms- och hyresförlustskada avdras endast en självrisk.

ANSVARSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för den försäkrade såsom ägare, brukare, nyttjanderättshavare eller förvaltare av försäkrad fastighet, samt för byggnads- och anläggningsarbeten som försäkringstagaren utför eller låter utföra på sådan fastighet.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav avseende skada som inträffar under försäkringstiden.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen, utom i *USA och Kanada*.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar *fastighetsansvar*.

4.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt:

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- *försäkrade avtal*

samt för sådan förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan ersättningsgill person- eller sakskada.

4.2 Skada enligt personuppgiftslagen

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan bli skyldig att betala enligt 48 § personuppgiftslagen, (1998:204).

4.3 Miljöskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person-, sak- och *ren förmögenhetsskada* enligt miljöbalken (1998:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.

4.3.1 Byggherreansvar

Försäkringen gäller för den försäkrade i egenskap av *byggherre* på egen eller brukad fastighet när mark-, byggnads-, anläggnings- eller installationsarbeten utförs för försäkringstagarens räkning och investeringskostnaden för arbetet uppgår till högst 45 *bb*.

4.3.2 Miljöskada pga tillfälligt fel

Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för *miljöskada* under förutsättning att fel tillfälligt begås eller plötsligt och oförutsett uppkommer på *byggnad*, anläggning eller anordning.

5. Åtagande

Vid skadeståndskrav, som omfattas av försäkringen och som överstiger självrisken, åtar sig försäkringsgivaren för den försäkrades räkning att:

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala rättegångskostnader eller skiljemannakostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och inte kan få av motpart eller av annan
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

6. Vad försäkringen inte gäller för

Observera även de generella undantagen i försäkringsvillkoret Allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

6.1 Uppsåt och grov vårdslöshet

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet, eller då det borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa. Med den försäkrade likställs anställda i ledande ställning.

6.2 Ren förmögenhetsskada

Utöver vad som anges i 4.3 gäller försäkringen inte för *ren förmögenhetsskada*.

6.3 Garanti eller annat särskilt åtagande

Försäkringen gäller inte för skada i den mån den försäkrade:

- är ansvarig för skadan enbart pga uttrycklig eller underförstådd utfästelse eller garanti
- genom särskilt avtal åtagit sig att ersätta skadan utöver gällande skadeståndsrätt eller försäkrat avtal.

6.4 Arbetsskada och patientskada

Försäkringen gäller inte för *arbetsskada* eller *patientskada*. Detta undantag tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

6.5 Trafikskador

Försäkringen gäller inte för skada som:

- omfattas av Trafikskadelagen (1975:1410) eller motsvarande utländsk lagstiftning

- inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom inhägnat tävlingsområde.

6.6 Fartyg, flyg- och flygplatsansvar

Försäkringen gäller inte för skada genom:

- kollision orsakad av fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål
- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
- markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i dennes egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

6.7 Omhändertagen egendom

Utöver vad som anges i punkt 7.2 om skada på hyrd lokal, gäller försäkringen inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för dennes räkning:

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- åtar sig att transportera, lyfta eller förvara
- åtar sig att uppföra, reparera eller tillverka

eller på annat sätt har omhändertagit.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

6.8 Böter, viten och straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för böter, viten, straffskadestånd ("punitive damages") eller annan liknande kostnad.

6.9 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas genom åsidosättande av lag eller myndighets föreskrifter, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller bort ha haft kännedom om åsidosättandet.

6.10 Gradvis uppkommen miljökada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommer gradvis eller till följd av långtidspåverkan, utan endast då skadan är en följd av tillfälligt fel enligt 4.3.2.

6.11 Försäkrads egendom och krav mellan de försäkrade

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egendom.

Försäkringen gäller inte heller för skadeståndskrav mellan de försäkrade, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7. Försäkringsbelopp

7.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet

Försäkringsbeloppet anges i försäkringsbrevet och är den högsta sammanlagda ersättning som försäkringsgivaren betalar för skadestånd, inklusive ränta, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader.

Med utrednings- och förhandlingskostnader avses kostnad för arbete som utförs av annan än försäkringsgivarens personal.

Vår sammanlagda ersättningsskyldighet är begränsad till:

- ett försäkringsbelopp vid varje skada

- två försäkringsbelopp per försäkringsår

om inte annat anges nedan.

Vår ersättningsskyldighet är begränsad till ett försäkringsbelopp för flera skador som uppkommit av samma orsak och som inträffat vid samma tillfälle.

Ersättning betalas intill det försäkringsbelopp som gällde då den första skadan inträffade.

7.2 Miljöskada

Ersättningen begränsas vid byggherreansvar enligt 4.4.1 till:

- 20 *bb* vid sak- och ren förmögenhetsskada
- ett försäkringsbelopp vid personskada.

Ersättningen begränsas vid miljöskada pga tillfälligt fel enligt 4.3.2 till:

- ett försäkringsbelopp vid sak- och personskada
- 10 *bb* vid ren förmögenhetsskada.

Ersättningsbegränsningarna gäller vid varje skada och totalt per försäkringsår.

Vid flera *miljöskador* som orsakats av samma verksamhet och samma slags skadliga inverkan eller störning är ersättningen begränsad till ett försäkringsbelopp, oavsett under vilket år skadeståndskrav framställs.

Ersättning betalas intill det försäkringsbelopp som gällde då skadeståndskrav första gången framställdes.

7.3 Skada enligt personuppgiftslagen

Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada vid registeransvar enligt personuppgiftslagen (1998:204) begränsas ersättningen till 10 *bb* per skada.

8. Säkerhetsföreskrifter

Dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar ska förvaras på sådant sätt att de på vår begäran kan uppvisas vid inträffad skada.

Om den försäkrade inte följt dessa bestämmelser och det kan antas vara till men för oss, är vi berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats.

9. Åtgärder vid skada

9.1 Räddningsplikt

När skada som kan förväntas föranleda skadeståndskrav inträffar eller kan befaras komma att inträffa, ska den försäkrade efter förmåga vidta åtgärder för att hindra eller minska skadan. Den försäkrade ska också, om någon annan är ersättningsskyldig, vidta nödvändiga åtgärder för att bevara vår rätt mot denne.

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte fullgjort sin räddningsplikt enligt ovan och det medfört skada för oss, kan ersättningen minskas eller helt utebli. Detsamma gäller om den försäkrade åsidosatt sina skyldigheter med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skada skulle inträffa.

Den försäkrade svarar gentemot oss för att räddningsplikten iakttas av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga *anställda* hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

9.2 Skadeanmälan

Skada som kan medföra skadeståndskrav ska anmälas så snart som möjligt, och skadeståndskrav som framförs mot den försäkrade ska anmälas omedelbart. Vid dröjsmål som medför skada för oss har vi rätt att göra ett skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats.

Skada som kan medföra skadeståndskrav måste dock alltid anmälas senast inom sex månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Anmäls skada senare är vi fria från ansvar.

Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se Allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

Den försäkrade är skyldig att:

- bistå oss vid skadeutredningen, lämna upp-lysningar och på begäran styrka och specificera ersättningskravet, tillhandahålla verifikationer, bevis, originalkvitton och andra handlingar som behövs för att bedöma vårt ansvar, egendomens värde och ersättningens storlek
- i rimlig omfattning spara dokumentation i form av t.ex. ritningar, instruktioner, avtal och liknande handlingar, så att de på begäran kan uppvisas för oss
- spara skadad egendom och på begäran överlämna denna till oss
- vid stöld, inbrott, *rån*, *överfall* eller andra brott snarast polisanmäla händelsen och skicka anmälan till oss
- överlämna eventuella förundersökningsprotokoll och domar till oss
- låta oss besikta skadad egendom
- följa våra anvisningar om metod för återställande eller sanering, val av inköpsställe, leverantör eller reparatör.

I händelse av rättegång:

- ska den försäkrade utan ersättning tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom *anställd* personal
- har vi rätt att utse ombud och lämna denne anvisningar och instruktioner.

Har den försäkrade i sak som rör försäkringen kallats till förhör av polis eller annan myndighet eller har denne i sådan sak instämts till domstol, ska denne omedelbart underrätta oss om detta.

Vi har inget ansvar för åtaganden av inköpsställe, leverantör eller reparatör, och även om anvisningar getts i denna del är försäkringstagaren alltid beställare.

Om den försäkrade utan vårt tillstånd medger krav eller betalar ersättning är vi fria från ansvar, om inte kravet uppenbart var lagligen grundat. Om den försäkrade efter det att skada inträffat avstått från sin rätt till ersättning från den som är ersättningskyldig med anledning av skadan, begränsas vår ersättnings-skyldighet i motsvarande mån och redan utgiven ersättning ska återbetalas till oss.

Krav från annat försäkringsbolag i enlighet med de mellan försäkringsbolagen träffade avtalen om regresser respektive dubbelförsäkring regleras, om vi är part i aktuellt avtal, utan att skadeanmälan från den försäkrade krävs.

Underlåter den försäkrade sina skyldigheter enligt ovan är vårt ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

Observera även de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA om oriktiga uppgifter i samband med skada.

9.4 Förlikning

Om vi begär det, är den försäkrade skyldig att medverka till en förlikning med den skadelidande. Har vi förklarat oss villiga att förlikas med den skadeståndsberättigade är vi fria från ytterligare åtaganden till följd av skadeståndskravet.

Om den försäkrade utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är vi fria från ansvar, om inte kravet var uppenbart lagligen grundat.

9.5 Ansvarsbegränsning i avtal

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i den försäkrades skadeståndsskyldighet och avstår den försäkrade från att åberopa begränsningen, betalas ersättning med högst ett belopp motsvarande ansvarsbegränsningen.

10. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

10.1 Ersättningsposter och avdrag

Vi betalar:

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i 5
- räddningskostnader enligt 10.2

med avdrag för eventuell mervärdesskatt enligt 10.4 och försummelse att följa:

- säkerhetsföreskrifter enligt 8
- föreskrifter om medverkan vid skaderegleringen, rättegång, förlikning etc
- andra skyldigheter enligt lag eller detta avtal.

Till sist avdras självrisk enligt 11.

Alla avdrag görs från skadebeloppet, men ifall ett lägre belopp gäller i form av försäkringsbelopp, fribelopp eller enligt regler om högsta ersättning, görs avdragen istället från detta lägre belopp.

10.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, betalas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning betalas dock inte för kostnad för sanering av egen egendom eller på fastighet som ägs, hyrs eller nyttjas av den försäkrade.

10.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 9.3.

10.4 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

10.5 Räntebestämmelser

Ersättning betalas inte för räntekostnader som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att göra vad som enligt detta villkor krävs av denne.

11. Självrisk

11.1 Grundsälvrisk

Vid varje skadetillfälle avdras från de sammanlagda ersättningsbara kostnaderna den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet.

Endast en självrisk tillämpas för skador som uppkommit av samma orsak vid samma tillfälle. Då tillämpas den självrisk som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade.

11.2 Förhöjd självrisk

För vissa skadehändelser gäller annan självrisk enligt nedan. Är den valda grundsjälvrisk högre än nedan angivna självrisker gäller den högre grundsjälvrisk.

Självrisk är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 0,5 *bb* och högst 5 *bb*, vid sakskada genom sprutmålning, sprängningsarbete eller vid skada på ledningar och kablar i marken genom grävnings-, schaktnings- eller annat markarbete.

Självrisk är 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 *bb* och högst 10 *bb*, vid sakskada genom brand eller explosion som uppkommit till följd av heta arbeten.

RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för den försäkrade såsom ägare, brukare, nyttjanderättshavare eller förvaltare av försäkrad fastighet.

Vid skattemål gäller försäkringen endast för försäkringstagaren såsom ägare, brukare, nyttjanderättshavare eller förvaltare av försäkrad fastighet.

2. När försäkringen gäller

Rättsskyddsskada (nedan skada) anses inträffa, vid:

- *tvist* när ett rättsligen grundat krav har framförts och helt eller delvis avisats
- *skattemål* när *skattemålet* anhängiggjorts vid allmän förvaltningsdomstol
- *brottmål* när åtal väckts mot den försäkrade.

2.1 Huvudregel

Försäkringen gäller för *tvist*, *skattemål* och *brottmål* som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkringstagaren har haft rättsskyddsförsäkring med samma omfattning under en sammanhängande tid av minst två år, hos oss eller i något annat bolag.

2.2 Om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år

Försäkringen gäller även för *tvist*, *skattemål* och *brottmål* som uppkommer om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år, om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket har inträffat under den tid försäkringen varit i kraft med samma omfattning hos oss eller i något annat bolag.

2.3 Om försäkringen upphört

Om försäkringen upphört att gälla därför att verksamheten upphört, gäller försäkringen ändå efter försäkringstiden, om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade när försäkringen var i kraft och det därefter:

- vid *tvist* inte har gått längre tid än tio år
- vid *skattemål* och *brottmål* inte har gått längre tid än två år.

I så fall tillämpas den omfattning och det *basbelopp* som gällde då de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade.

3. Var försäkringen gäller

Om inte annat anges i försäkringsbrevet, gäller försäkringen endast:

- vid *tvist* med motpart som har sitt säte eller hemvist inom EU/EFTA och som kan prövas av domstol eller skiljenämnd inom EU/EFTA
- vid *skattemål* och *brottmål* inom Sverige
- fastighet som är belägen inom Norden.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen ersätter nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade:

- inte kan få ersatta av motparten eller annan
- efter domstolsprövning förpliktas utge till motparten

i nedan angiven omfattning. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken (1942:740).

4.1 Tvister

Försäkringen gäller för *tvist* som kan prövas som *tvistemål* av tingsrätt, fastighetsdomstol, miljödomstol, statens VA-nämnd, eller motsvarande domstolar i andra länder inom EU/ EFTA.

Försäkringen gäller även om *tvisten* avgörs genom skiljeförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats i angivna domstolar. Försäkringen betalar kostnaderna för skiljeförfarandet, både den försäkrades egna och sådana som han förpliktas utge, men gäller inte för ersättningen till skiljemännen.

Försäkringen gäller även vid överdomstolar till angivna domstolar liksom vid hyresmål som prövas av Svea Hovrätt, vid resningsansökan dock endast om resning beviljas.

Är *tvisten* sådan att den först måste prövas av annan instans, t.ex. hyresnämnd, kronofogdemyndighet eller konkurrensverket, betalas endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning.

Försäkringen gäller inte för *tvist* som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan, och inte heller vid *tvist* som handläggs av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter, Europeiska gemenskapernas domstol eller Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

Försäkringen gäller för *tvist* angående skadestånd som prövas inom ramen för *brottmål*, där den försäkrade är målsägande.

4.2 Brottmål

Försäkringen gäller för försvar av den försäkrade där denne åtalas för vårdslös gärning.

4.3 Skattemål

Försäkringen gäller i allmän förvaltningsdomstol i Sverige (länsrätt, kammarrätt och regeringsrätten) vid *skattemål* angående taxering av den försäkrade fastigheten.

5. Vad försäkringen inte gäller för

Observera även de generella undantagen i försäkringsvillkoret Allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

5.1 Brottmål

Försäkringen gäller inte då försäkrad misstänks eller åtalas för grovt vårdslös eller uppsåtlig gärning, och inte heller vid *tvist* om anspråk som framställs mot försäkrad med anledning av sådan gärning.

5.2 Tvister mellan försäkrade etc

Försäkringen gäller inte för *tvist* mellan företag inom samma koncern eller parter som omfattas av försäkringen, och inte heller för *tvist* mellan ett försäkrat handelsbolag eller kommanditbolag och delägare eller tidigare delägare i sådant bolag, eller för *tvist* mellan delägare i deras egenskap av delägare.

5.3 Patent och annan immaterialrätt

Försäkringen gäller inte för *tvist* som avser patent- eller annan immaterialrätt.

5.4 Arbetstvist

Försäkringen gäller inte för *tvist* som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagar, och inte för *tvist* avseende om det föreligger ett anställningsförhållande.

5.5 Småmål

Försäkringen gäller inte för *tvist* som handläggs enligt reglerna om s.k. småmål enligt 1 kap 3 d § rättegångsbalken (1942:74). Detta undantag tillämpas dock inte vid *tvist* pga försäkringsavtalet.

5.6 Trafikförsäkring och ansvarsförsäkring

Försäkringen gäller inte för *tvist* som avser skadeståndskrav mot försäkrad om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka ett sådant krav, oavsett om sådan försäkring gäller eller inte.

5.7 Fordon

Försäkringen gäller inte för *tvist* som gäller den försäkrade såsom ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, släpfordon, båt eller fartyg.

5.8 Borgensåtagande

Försäkringen gäller inte för *tvist* gällande den försäkrades borgensåtagande eller annat liknande åtagande.

5.9 Fordringar och överlåtna anspråk

Försäkringen gäller inte för *tvist* som gäller fordran eller annat anspråk som överlåtits på den försäkrade, om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.

5.10 Konkurs

Försäkringen gäller inte för *tvist* där den försäkrade är konkursgäldenär, part i ackordsförhandling eller part i förfarande om företagsrekonstruktion.

5.11 Annan än försäkrad fastighet

Försäkringen gäller inte för *tvist* som har samband med köp eller försäljning av annan än försäkrad fastighet.

5.12 Fastighets- och miljödomstol

Försäkringen gäller inte för *tvist* som kan falla under prövning av fastighets- eller miljödomstol där den försäkrade är att anse som sökande part.

5.13 Marknadsföringslagen

Försäkringen gäller inte för *tvist*, mål eller ärende enligt marknadsföringslagen.

5.14 VD- och styrelseansvar

Försäkringen gäller inte för *tvist* gällande ansvar för nuvarande eller tidigare verkställande direktör eller styrelseledamot i försäkrat bolag eller annat bolag inom samma koncern.

5.15 Obefogat intresse

Försäkringen gäller inte för *tvist* där den försäkrade inte kan anses ha ett befogat intresse för att få sin sak prövad.

5.16 Skattemål

Försäkringen gäller inte för *skattemål* avseende:

- skönstaxering
- köp eller försäljning av aktier eller andra finansiella instrument
- skattetillegg eller andra avgifter
- förhandsbesked
- eftertaxering som beror på att försäkrad lämnat oriktiga uppgifter eller *skattemål* i övrigt som avser förhållanden som kan medföra ansvar för skattebrott, oavsett om åtal väckts eller ej
- beskattningsfråga där skattebeloppet understiger 0,5 *bb*.

6. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är 5 *bb*, om inte annat anges i försäkringsbrevet. Detta utgör den högsta ersättning som betalas vid varje skada. Högsta ersättning för samtliga skador som uppkommit under ett försäkringsår är 50 *bb*.

Vid förhöjt försäkringsbelopp gäller detta högre belopp endast vid skada som uppkommit efter den tidpunkt som höjningen gjorts samt om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat efter denna tidpunkt.

Endast ett försäkringsbelopp gäller:

- om flera försäkrade står på samma sida. Som försäkrad avses vid grupp-talan alla som har företagsrättsskyddsförsäkring hos oss
- för flera *tvister* som grundar sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter
- för flera *skattemål* som i huvudsak grundar sig på likartade händelser eller omständigheter.

7. Val av ombud

För att försäkringen ska gälla måste ombud anlitas. Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till:

- försäkringstagarens verksamhetsort
- ärendets natur
- de krav som svensk lag eller det lands lag där processen drivs ställer på ombudet

och antingen vara:

- medlem av Sveriges advokatsamfund (advokat) eller jurist anställd hos advokat,

eller:

- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

8. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

8.1 Kostnader som ersätts

I den mån kostnaderna är nödvändiga och skäliga och inte kan utfås av motpart eller annan, kan ersättning lämnas för:

- ombudets arvode och kostnader, under förutsättning att vidtagna åtgärder väl specificerats så att nödvändigheten och skäligheten kan bedömas. Med kostnadsräkningen ska lämnas upplysning om resultatet av ärendet samt bifogas dom eller förlikningsavtal. Av specifikationen ska framgå:
 - vilka åtgärder som har vidtagits
 - datum och tidsåtgång för åtgärderna
 - vem som utfört arbetet
 - debiterad timkostnad för varje åtgärd
- kostnader för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång eller skiljeförfarande men efter det att ersättningsgill skada uppstått, under förutsättning att utredningen beställts av försäkrads ombud
- expeditionskostnader i domstol
- rättegångskostnader som den försäkrade ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljenämnds prövning av ärendet, eller som den försäkrade vid förlikning åtagit sig att betala till motpart, om det är uppenbart att den försäkrade skulle dömts att betala högre rättegångskostnader än det som försäkrad vid förlikning åtagit sig
- kostnader för medlare utsedd av domstol enligt 42 kap. 17 § rättegångsbalken (1942:74).

I *skattemål* ersätter försäkringsgivaren endast kostnader som uppstår i samband med eller efter det att målet anhängiggjorts i allmän förvaltningsdomstol.

8.2 Kostnader som inte ersätts

Ersättning lämnas inte för:

- ombudskostnader som uppkommer innan ersättningsgill skada uppstått
- kostnader för annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- utredning om innehållet i nationell rätt gällande andra länder än inom EU/EFTA
- ombuds resor utanför EU/EFTA
- kostnader som uppstår för att den försäkrade avstår från sina möjligheter att få ersättning av motparten
- kostnader som betalats eller skulle kunna ha betalats av allmänna medel
- försäkrads eget arbete, förlorad inkomst, resor, uppehälle eller andra kostnader
- merkostnad som uppstår genom att försäkrad anlitar flera ombud eller byter ombud
- kostnader som uppstår för att ombudet handlar försumligt
- ersättning till skiljemän eller administrativa kostnader i skiljeförfarande
- verkställighet av dom, beslut eller avtal
- räntekostnader som uppkommer på grund av försäkrads dröjsmål med rättsskyddsansökan.

8.3 Utbetalning av ersättning

Ersättning betalas för den försäkrades ersättningsgilla egna kostnader efter det att ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande.

Utbetalning av ersättning a conto kan ske efter särskild prövning, då hänsyn t.ex. tas till att *tvistemål* avgjorts i lägre instans och överklagas, att *tvisten* är mycket långdragen eller att utläggerna är stora i förhållande till den försäkrades betalningsförmåga.

8.4 Återkrav

Om vi betalat ersättning övertar vi den försäkrades rätt att kräva ersättning av motpart, statsverket eller annan.

8.5 Preskription

Om preskription av rätten till ersättning, se allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

8.6 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

9. Självrisk

Självrisk är 0,2 bb samt 20 % av skadekostnaden som överstiger 0,2 bb.

DEFINITIONER

Anställd:

- fysisk person som utför arbetsuppgifter i den försäkrades ordinarie verksamhet om ersättning för dennes arbete utgår från försäkrad
- studerande som praktiserar hos försäkrad
- styrelseledamot, dock endast i samband med utövande av tjänst eller annat ideellt uppdrag hos försäkrad
- fysisk person som tillfälligt tillhandahålls försäkrad av arbetsförmedling eller liknande förmedling för att utföra arbetsuppgifter som normalt utförs av anställda.

I förmögenhetsbrottsförsäkringen avses med anställd även den som tidigare varit anställd hos försäkrad, dock endast under 30 dagar efter anställningens upphörande.

Ansvarstiden

Den tidsperiod under vilken hyresförlust eller uppkomna extrakostnader ersätts. Ansvarstidens längd räknas från den tidpunkt då egendomsskadan inträffar.

Arbetsområde

Den eller de platser till vilken egendom och material ska levereras eller där arbeten ska utföras av den försäkrade för utförande av entreprenaden.

Arbetskada

Arbetsolycksfall, olycksfall på väg till och från arbetet samt arbetssjukdom.

Arbetsstagares egendom

Personlig lösegendom tillhörig arbetstagare hos försäkringstagaren samt egendom som enligt kollektivavtal vid skada skall ersättas av arbetsgivaren.

Basbelopp (bb)

Det prisbasbelopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken och som gällde för januari månad det år skadan inträffade. Vid beräkning av självrisk uttryckt i basbelopp avrundas självrisk nedåt till närmaste 100-tal kronor. Andra belopp uttryckta i basbelopp avrundas uppåt till närmaste 100-tal kronor.

Brottmål

Anses föreligga när åtal väckts mot den försäkrade för vårdslös gärning.

Brottslig handling

En handling som enligt tillämplig nationell lagstiftning utgör ett brott och för vilket gärningsmannen dömts genom en lagakraftvunnen dom eller – om gärningsmannen inte dömts – den utredning som den försäkrade har presenterat är sådan att det är ställt utom allt rimligt tvivel att brott begåtts av gärningsmannen.

Byggherre

Den ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnad

Byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enl. 2 kap. 2 § jordabalken och som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår:

1. Bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling.
2. Butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning.
3. Samlingslokal: estrad och sittplatsanordning.
4. Ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning.
5. Fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket, hör inte till byggnaden".

Datainformation

Med datainformation avses den information som lagras på *datamedia*.

Dator

Med dator avses enhet för databehandling, som enligt i förhand fastställt program kan utföra omfattande beräkningar, med tillhörande in- och utenheter, t.ex. bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, cd-läsare, scanner, modem, datavideoprojektor, nätverkskablage, nätverksutrustning och digital utrustning, t.ex. digitala kopiatorer.

Med dator avses inte digitala telefonväxlar, digitala intercomanläggningar, fotosättnings- och bildbehandlingsutrustningar samt dator för styr- och reglerändamål.

Datamedia

Med datamedia avses databärare, det vill säga det fysiska underlag på vilket data registreras och lagras, till exempel cd, dvd, magnetband eller USB-minne.

Datavirus

Med datavirus avses att program eller instruktioner kopierar sig själva, "smittar", till andra existerande program och filer och åstadkommer oönskade effekter.

Dotterbolag

Varje bolag i vilket försäkringstagaren äger mer än 50 % av rösterna.

Elektrisk utrustning

Elektrisk eller elektronisk enhet, kabel eller elektrisk ledning.

Entreprenadverksamhet:

- byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten avsedda för byggnads stadigvarande bruk
- montage av mekanisk eller elektrisk utrustning som inte är avsedd för byggnads stadigvarande bruk.

Fastighetsansvar

Ansvar som har samband med ägande, brukande eller förvaltning av försäkrad fastighet.

I begreppet ingår inte ansvar som har samband med säkerhetsbrister hos produkter (produktansvar) eller annan verksamhet än sådan som avses i första stycket (verksamhetsansvar).

Fastighetsinventarier:

- egendom avsedd för fastighetens skötsel och förvaltning
- förbrukningsartiklar såsom bränsle, eldningsolja och smörjmedel
- maskiner och inventarier som fastighetsägaren anskaffat för hyresgästernas gemensamma bruk, även om äganderätten övergått till en av dessa bildad förening
- byggnadsmaterial som fastighetsägaren anskaffat för fastighetens underhåll och som är upplagt inom fastigheten
- byggnadsmaterial som bortmonterats från fastigheten
- egendom som används i kontorsverksamhet avseende försäkrad fastighets förvaltning.

Försäkrade avtal:

- allmänna bestämmelser som är utfärdade av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt ellagen
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar
- avtal om personaluthyrning där den försäkrade åtagit sig att ansvara för skada orsakad av uthyrd personal.

Försäkringslokal

Sammanhängande utrymmen i en *byggnad* som den försäkrade använder för sin verksamhet. Med försäkringslokal avses även stålcontainer.

Försäkringsställe

Sådan plats som anges i försäkringsbrevet med gatuadress, kvartersnummer eller fastighetsbeteckning där försäkrad egendom förvaras.

Glas

Med glas avses:

- glas i fönster och dörr i *byggnad*
- glas i fönster och dörr i hyrd *försäkringslokal* om försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skadan
- glas i inredning

Med glas jämställs plastmaterial såsom polykarbonat, akryl eller liknande som används i stället för glas.

Inbrottsskyddad förvaringsenhet

Värdeskåp eller liknande enhet som är godkänd för förvaring av *pengar och värdehandlingar* enligt europeisk standard EN 1143 eller motsvarande tidigare gällande eller senare ibruktagen europeisk eller svensk standard. Enheten ska vara godkänd för det belopp eller värde som förvaras i enheten.

Koncern

Grupp av företag förenade som moder- och dotterbolag.

Kulturell särart

Byggnad eller byggnadsdel med sådant kulturhistoriskt eller konstnärligt värde som dokumenterats genom myndighetsbeslut eller märkning baserad på lag eller förordning.

Källarlokal

Lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst en meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera under varandra liggande källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

Licens

Standardprogram som endast får installeras på en dator vid ett tillfälle eller, om det är en fleranvändarlicens, flera datorer.

Marknadsvärde

Det sannolika priset på egendomen vid en normal försäljning. Kan detta värde inte fastställas är marknadsvärdet återanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet på grund av nya produkter och ny teknik eller annan omständighet.

Miljöskada:

- Förorening eller annan inverkan på vattendrag, sjö eller annat vattenområde, grundvatten, luft samt mark
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt eller ljus
- fukt eller kondens
- översvämning i samband med nederbörd
- annan liknande störning.

Patientskada

Skador som ersätts av, eller skulle kunna ersättas av, patientskadeförsäkring eller motsvarande försäkring utomlands och som regleras enligt Patientskadelagen (1996:799) eller motsvarande utländsk lag.

Pengar och värdehandlingar:

- Pengar och kontantkort, t.ex. telefon- och parkeringskort
- gällande frimärken, obligationer, kuponger, lottsedlar, växlar, checkar, försäljningsnotor och andra fordrings- eller värdebevis t.ex. färd- och inträdesbiljetter samt månads- och årskort.

Som värdebevis räknas inte bank- eller kreditkort.

Ren förmögenhetsskada

Ekonomisk skada som inte har samband med person- eller sakskada.

Retroaktiv period

Med retroaktiv period avses tidsperioden från det retroaktiva datum som anges i försäkringsbrevet till försäkringens första begynnelse dag.

Ritningar och arkivalier:

- Originalritningar och andra originalhandlingar, t.ex. manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm
- tidnings, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande.

Rådgivning:

- Lämnande av råd och anvisningar
- utförande av utredningar, beräkningar, ritningar, beskrivningar etc.
- projektledning
- material- och byggnadskontroll samt besiktningar.

Rån

Våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara inklusive lindrigare våld om våldet och tillgreppet omedelbart uppfattats av den som utsätts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras

för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

Skadedjur

Pälsånger, fläskånger, mjölbagge, plattbagge, kackerlacka, vägglus, silverfisk och brödbagge samt mässingsbagge, vanlig tjuvbagge, australisk tjuvbagge, mjölor, husor, fruktmott, kakaomott, dammlus, mal, myra, fågelkvalster, loppa, lus, tusenfoting, mögelbagge, fruktbagge, gråsugga, soldyrkare, hussyrsa, tvestjärt, geting, råttor och mus.

Skattemål

Anses föreligga då målet anhängiggjorts i allmän förvaltningsdomstol.

Skylt

Till skylt räknas tillhörande armatur och stativ. Som skylt räknas inte reklamballong eller skylt av väv.

Stöldbegärlig egendom

Med stöldbegärlig egendom avses:

- kameror, kameratillbehör och projektorer
- apparat/utrustning för ljud- eller bildåtergivning
- mobiltelefoner
- dator, delar till dator samt till datorn hörande in- och utenheter som t.ex. bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, digital kamera och datavideoprojektor (pc-kanon).

Transport

Transporten:

- börjar gälla då egendomen lämnar förvaringsplatsen för upplastning på *transportfordonet* på den ort där transporten börjar
- fortsätter att gälla under transporten och den lastning, omlastning och lossning som sammanhänger med transporten
- upphör att gälla då egendomen placerats på avsedd plats.

Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag

Fastighetens mark, asfaltering, växtlighet, stängsel, staket, flaggstång och liknande anordningar för stadigvarande bruk inom fastigheten såsom fast lekturtrustning, utomhusbelysning, anslutning för motorvärmare och skulpturer.

Hit hör även grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde.

Till kategorin hör inte brygga, simbassäng, vildmarksbad, vindkraftverk eller liknande.

Twist

Med twist avses att ett rättsligen grundat krav har framställts och helt eller delvis avvisats.

Tvistemål

Ärenden som registreras som tvistemål och – när ärendet prövas av svensk domstol – handläggs enligt rättegångsbalken (1942:740).

Utbytbara verktyg

Exempelvis formar, knivar, krossverktyg, press- och stansverktyg samt slagor som används i maskindon för bearbetning eller fasthållning, till exempel svarvstål, fräs, skruvstycke och fixtur.

USA och Kanada

USA och Kanada inklusive till dessa länder hörande territorier och besittningar samt andra områden som lyder under dessa länders lagstiftning.

Värmekulvert

Ledningssystem i mark för distribution av värme och varmvatten. I ledningssystemet ingår rörledning, värmeisolering och skyddshölje.

Återanskaffningsvärde – byggnad

Den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställdes som ny vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

Återanskaffningsvärde – fastighetsinventarier samt övriga maskiner och inventarier

Den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffas som nyttillverkat vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

Överfall

Skada genom våld på person utan att tillgrepp samtidigt förekommer.

OM VI INTE SKULLE KOMMA ÖVERENS

På Ålands Försäkringar Ab är vi måna om att ge personlig service och tillhandahålla en bra skadehantering. Råkar du ut för en skada vill vi att du ska få en korrekt behandling av ärendet och att du skall få den ersättning som du har rätt till enligt villkoren.

Ifall du inte är nöjd vill vi att du i första hand kontaktar skaderegleraren igen. Det kanske har inträffat ett missförstånd eller det kanske har framkommit nya omständigheter som kan påverka bedömningen.

Om du ändå inte är nöjd, begär prövning i Ålands Försäkringar Ab:s Skadeprövningsnämnd. Skaderegleraren kan förmedla ditt ärende, eller du kan kontakta oss direkt på:

ÅLANDS FÖRSÄKRINGAR AB, Skadeprövningsnämnden Köpmansgatan 6 AX-22100 Mariehamn Telefon: +358 18 27600 Fax: + 358 18 27612 e-post: info@alands.se, www.alands.se

Är du fortfarande inte nöjd kan du vända dig till domstol. Ta i så fall kontakt med en jurist eller närmaste tingsrätt för att få information. Ombudskostnaderna ersätts oftast genom rättsskyddsförsäkringen.